

Anadolu'nun Batýya açýlan kapýsý: Ýzmir

Onaylayan Ahmet USMAN
Çarþamba, 23 Mayýs 2007
Son Güncelleme Salý, 21 Aðustos 2007

Türkiye'de uzun yýllar boyunca sanayi ve ihracat denince ilk akla gelen kent Ýzmir oldu. Bunda Alsancak Limaný ve Ýzmir Enternasyonal Fuarý kadar, kentteki yatýrymcý ruh ile Türkiye'nin ihraç ürünleri olan pamuk, zeytinyađý, çekirdeksiz kuru üzüm ve üretiliminin Ege'de yapılmasýnýn da etkisi vardý. 1980'li yýllarda ihracat hamlesinin baþlamasý, ihraç ürünlerinde çeþitliliðin ve ürünlerinin payýnýn artmasýyla Ýzmir de "Türkiye'nin dýþa açýlan penceresi" olma özelliðim yitirmeye baþladı. Fakat, ihracatýn önemi hiçbir zaman azalmadı. 1980 sonrası yýldýzy parlayan sektörlerden tekstil ve konfeksiyondan da Ýzmir yüzlerce yýllýk ihraç kültürüyle pay aldı.

Bugün Ýzmir'de tarýma dayalý sanayilerin yaný sıra tekstil-konfeksiyon, demir-çelik, otomotiv yan sanayi, madencilik, kađýt ve ambalaj sektörü ve petro-kimya ve turizmdeki yatýrymlar dikkat çekiyor. Kent, sahip olduđu Ýzmir Atatürk, Tire, Kemalpaþa, Aliak Tekeli, Buca organize sanayi bölgeleri ve yapýmý devam eden Kýnyk, Ödemiş, Torbalý, Pancar, Menemen Plastik ve Bergama sanayi bölgeleri ile yatýrymcýlara planlý kalkýnma olanađý sunuyor. Uluslararası teknoloji yatýrymlarýný çeken Ege Serbest Bölgesi deri sektörünün aðýrlýkta olduđu Menemen Serbest Bölgesi de özellikle yabana yatýrymcýlar için uygun bölgeler arasýnda yer alýyor. Yýllarda bölgenin toplam ihracatýndan aldýđý pay gerilese de tekstil ve konfeksiyon hala Ege'nin dolayýsýyla da Ýzmir'in ihracatýndaki birincilikteki yerini koruyor. Farklý bir model olan ancak 2001'de yaşanan ekonomik krizde baþarýsýzlyða uđrayan Ege Giyim Sanayicileri (EGS) Holding'in kentin tekstil ve konfeksiyon kültürüne yapýđý katkı önem taþıyor.

Pamuðun etkisi var

Ýzmir'de tekstil ve konfeksiyonun geliþiminde ihracat kültürünün yanýnda bu sektörlerin ana hammaddesini oluþturan pamuðun etkisi var. Dünyanın en kaliteli pamuklarýndan biri olan Ege pamuðunun bölgede yetiþmesi çok önemli bir avantaj. Geçmiþte çok büyüyen bölümlerinin ihraç edildiði Ege pamuðunda, arak ihracat sembolik boyutta. Türkiye tekstil sektörünün ihtiyaç duyduđu pamuk miktarý üretilen pamuðun iki katýna yakýn olduđu düþünülrse bu durum normal karþýlanabilir. Fakat, yeterli miktarda desteklenmediði takdirde pamuktan para kazanamayan üreticilerin alternatif ürünlere yönelmesi ilerisi için tehlike arz eden bir durum olarak görülüyor.

Her 4 ihracatçýdan biri tekstil-konfeksiyoncu

Türkiye'de pamuk denince akla gelen ilk kuruluş Ýzmir Ticaret Borsasý. Pamuk fiyatlarýnýn belirlendiði bu kuruluş yanýnda Ege Tekstil ve Hammaddeleri Ýhracatçýlarý Birliði, Ege Hazýr Giyim ve Konfeksiyon Ýhracatçýlarý Birliði ile Ege Giyim Sanayicileri Derneði sektörün diðer sivil toplum örgütleri. Söz konusu iki ihra-catg birliðinin üye sayýsý bin 718'i buluyor. Ege'deki 12 ihracatçý birliðinin toplam 7 bin 503 üyesinin yüzde 23'ü tekstil ve konfeksiyon sektörlerinde çalıþýyor. Bunlarý bin 144 üye ile madenciler, 986 üye mamulleri ve orman ürünleri ihracatçýlarý izliyor. Bu durum ihracat rakamlarýnda da ortaya çýkýyor. 2006'da bölgeden gerçekleştirilen tekstil ve konfeksiyon ihracatý 1 milyar 412 milyon dolara ulaþtı. Bu da bölge ihracatýnýn yüzde 24'ünün, ülke toplam ihracatýnýn 1.65'inin Ege'deki tekstil ve konfeksiyon ihracatçýlarý tarafından gerçekleştirildiðini gösteriyor.

Ýzmir'den her türlü dokuma ve örme konfeksiyon ürünleri ihraç ediliyor. Fakat gelinlik üretiminde Ýzmir'in ayrı bir önemi var. Ýzmir'de yýl ilk kez düzenlenen IF Wedding Fashion/Gelinlik Damatlyk Abiye Fuarý, sektörün ufkunu açtı. Ýzmir'deki gelinlikçiler sadece Türkiye'nin deðil Avrupa ve Ortadoðu'nun gelinlik merkezi olma hedefini önlerine koydular. Tekstilde sektörün önümüzdeki dönem için bir diðer umudu da boyalý örme kumaþ.

Ege Tekstil ve Hammaddeleri Ýhracatçýlarý Birliði Yönetim Kurulu Baþkanı Sabri Ünlütürk, önümüzdeki yýllarda Türkiye genelinde Ýzmir'de de sektörün lokomotifliðim örme kumaþýn yapacađý iddiasýnda. Sektörün geliþimi de Ünlütürk'ün görüþünü destekler nitelikte konfeksiyonda yaşanan süreç þimdi örme kumaþta gerçeþliyor. Nasýl ki Avrupa'daki üreticiler konfeksiyon üretimini zamanla Türkiye'ye oradan da Uzakdoðu'ya kaydırdýlarsa, þimdi de örme kumaþta aynı durum söz konusu. Örme kumaþta halen üreticilerin pozisyonunda bulunan Fransa, Ýtalya, Ýspanya gibi ülkeler Türkiye ile rekabet edemiyorlar. Bu da Ýzmir'in tekstil ihracatýna olumlu yansýyor.

Ege Tekstil Ýhracatçýlarý Birliði geçen yýl ihracatýný 2005'e göre yüzde 21 artýrarak 261 milyon dolara ulaþtırdý. Türkiye genelinde ve hammaddeleri ihracatýndaki artýþ oram yüzde 15'te kaldý. 2006'da Türkiye genelinde 5.6 milyar dolarlyk tekstil ve konfeksiyon ihracatý yapıldý. Ýzmir'den en çok ihracat AB ülkelerine yapıldý. Ülke bazýnda en çok ihracat 45 milyon dolarla Ýtalya'ya, 19 milyon dolarla Romanya, 17 milyon dolarla Güney Afrika Cumhuriyeti, 14 milyon dolarla Belçika'ya yapıldý. Geçen yýl Ýtalya, Mýsýr, Belçika, Endonezya, Fas, Bulgaristan, Danimarka, Çin, Ýsveç ve Pakistan'a yapılan ihracatta ciroya göre artýþlar kaydedildi.

Konfeksiyonda sýçrama olacak

Ege'de konfeksiyon ve hazýr giyim ihracatýndaki artýþ ise tekstildekinin aksine geçen yýl Türkiye ortalamasýnýn gerisinde kaldý.

Yaklaşyk yüzde 17'lik artýpla 85.7 milyar dolarlyk Türkiye konfeksiyon ihracatýna Ýzmir 1 milyar 151 milyon dolarlyk katkı koyab Ýzmir'deki konfeksiyoncularýn 2006'da gerçekeleptirdikleri artýp oram yüzde 2.6'da kaldý. Ege'deki konfeksiyoncular geen yýl ihracatýn yüzde 78'ini AB ýlkelerine yaptýlar. Bu yýlýn ilk 3 ayýnda bu oran yüzde 80'i aptý. En býyýk ihracat artýbý da Avrupalý bulunduðu Ýspanya, Ýtalya gibi ýlkelere oldu. Avrupa'da belirlenen hedef ýlkelere yönelik Turkish Fashion Break (TFB) organizasyonlarýnda baþarýyý yakalayan Ýzmir'deki konfeksiyoncular bu yolla özellikle Ýngiltere, Yunanistan gibi ýlkelere olan ihracatlarý býyýk miktarda artýrdýlar.

Ege Hazýr Giyim ve Konfeksiyon Ýhracatýlarý Birliði Yönetim Kurulu Baþkaný Jak Eskinazi, bu yýl da ihracat artýbýný sýrdýren grýpýnde. 2007'nin konfeksiyon sektrý iin sýrama yýly olacađýný söyleyen Eskinazi, bunu uluslararası alýýlarýn deđiþen tavrýna Avrupalý alýýlarýn artýk tedarikilerde aradýklarý en önemli özelliklerden biri abuk mal verebilme. Bu da kumaþýn, aksesuarýn baskýnýn, yýkamanýn ayný anda bulunabileceđi ýlkeleri ön plana ýkarýyor. Moda trendleri ok hýzly deđiþtiđinden alýýlar 2-3 teslim edebilecek üreticilere yöneliyorlar. Ayný malý in'den ok daha ucuza alabilecekken, zaman unsuru nedeniyle Türkiye'yi tercih ediyorlar.

Ýzmir'deki konfeksiyon ihracatýlarý rakip ýlkeleri tanýmak amacýyla Özbekistan, Hindistan, Pakistan, Bangladeþ gibi ýlkeleri ok takip ediyorlar. Bu yýl bu amala Özbekistan'a bir gezi dýzenleyecekler. Sektörün bir diđer sýkýntýsý olan tasarýmcý aýđýný grn amacýyla iki yýldýr Moda Tasarým Yarýþmasý dýzenleniyor. Yarýþmada dereceye girenler sektörün gözbebeđi haline geliyor. Bu 'karnaval' temasýyla dýzenlenecek yarýþma sektöre yeni tasarýmcýlar kazandýracak.

Ýzmir'de ok ynlý yatýrým olanaklarý

Yýllarca Ýzmir'in "ne kenti" olmasý gerektiđini tartýþan kentteki sivil toplum örgütleri sonunda Ýzmir'in yapýsýnýn tek bir kimlik ve kültürle aýklanamayacađý sonucuna vardýlar. Bu nedenle sanayiden turizme, ticaretten tarýma hemen her sektörden yatýrýmýn bulunduđu Ýzmir'de, yatýrým olanaklarý da eþitli. Ýzmir limaný, havaalaný, ulaþým altyapýsý, serbest bölgeleri, teknoloji geliþtirme kk ve býyýk sanayi siteleri, yetiþmiþ iþgc ile olduka elveriþli bir yatýrým ortamýna sahip. Hugo Boss, Delphi, Akzo Nobel, Morris, JTI gibi dünya devlerine evsahipliđi yapan Ýzmir'de 20'ye yakýn organize sanayi bölgesi bulunuyor.

Tamamý dolu olan Atatürk Organize Sanayi Bölgesi (AOSB) dýþýndaki bölgelerin hepsinde yatýrým yapmak mümkün. Ege ve Menemen Serbest Bölgeleri de yatýrýmýya ok cazip olanaklar sunuyorlar. zelleþtirilme arefesindeki Ýzmir Limaný, son döner Türkiye'nin ve dnyanyýn pek ok yerine direkt ulaþma olanađý sađlayan havayolu taþýmacýlyđý Ýzmir'i yatýrýmý iin cazip kýla. OSB'ler dýþýnda merkezde Bornova, iđli ve Gaziemir, evre ilelerde ise Ođlananasý, Yazýbaþý, Pancar, Ayrancýlar, Menemen Koyundere, Ulu-kent yatýrým iin tercih edilebilecek bölgeleri oluþturuyor. Urla'daki Teknoloji Geliþtirme Bölgesi de sürekli yeni yatýrýmý kabul ediyor. Turizm bölgesi olarak ilan edilen eþme de yatýrýmý bekliyor. Sosyal, kültürel, sportif ve rekreatif faaliyetleri, ticari, sýnai, turistik yatýrým olanaklarý, hipermarketleri, esnaflarý, fuarlarý ile Ýzmir yerli ve yabancý yatýrýmýlarýn aradýklarýný bulabilecekleri bir kent.

Hedef EXPO

1971'de Akdeniz Olimpiyatlarý, 2005'te Universiade (Dünya niversitelerarasý Yaz Olimpiyatlarý) gibi dev organizasyonlara ev sahipliđi yapan Ýzmir, þimdi de 2015'teki EXPO'ya talip. EXPO 2015 iin Ýtalya'nýn Milano kenti ile yanþan Ýzmir, bu organizasyonu da üstlenerek dünya liginde daha üst sýralara ýkmayý hedefliyor. Dýzenlendiđi her kentte ekonomik canlanma ve kentsel dnþm sađlayan EXPO'nun Ýzmir'de baþta turizm ve inþaat olmak üzere ok sayýda sektörü canlanma yönünde tetik bekleniyor.

Rakamlarla ÝZMÝR

Nüfus: 3.7 milyon

Yzlm: 12.012 kilometrekare

Nüfus artýp hýzý: Binde 18

GSYÝH payý: Yüzde 7.3

GSYÝH artýp hýzý: Yüzde 3.2

Kiþi Baþý GSYÝH: 3215 dolar

Toplam istihdam: 1.2 milyon

Ýpsizlik oraný: Yüzde 10.8

Ýhracat: 5 milyar 946 milyon dolar (2006)

Kaynak: DPT, DÝE-2000 yýlý